

ĐỀ KIỂM TRA HỌC KÌ 2 – ĐỀ SỐ 5**MÔN: NGỮ VĂN - LỚP 9****Thời gian làm bài: 90 phút****BIÊN SOẠN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****I. ĐỌC HIỂU (4.0 điểm)****Đọc văn bản sau và trả lời câu hỏi:**

(...)

VŨ NHƯ TÔ - Cảnh ngộ chúng tôi có khác chi cảnh ngộ bà? Có phần khổ nhục hơn nữa. Chế độ thì nghiệt ngã vô lý: nhà không cho làm cao, áo không cho mặc đẹp. Ai xây một kiểu nhà mới khả quan, thì lập tức kết vào tội lộng hành đem chém. Thành thử không ai dám vượt ra khuôn sáo nghìn xưa, nghề kiến trúc đọng lại như một vũng ao tù. Người có tài không được thi thố đành phải tiến về mặt tiêu xảo. Mà nói ngay đến những bọn này nào họ có được yên thân. Họ phải lẩn lút, giấu giếm. Vô phúc mà triều đình biết, thế là gia đình tan nát. Họ bị đóng cũi giải kinh, để làm những công việc nhà vua, thân giam trong nội như một tên trọng phạm, mãi đến khi mắt mờ, tay chậm, họ mới được thả hồi nguyên quán. Triều đình còn không ban cho họ một chút bổng nhờ để mưu sống buổi tàn niên. Cách đối đãi như thế, thì nhân tài nhiều sao được, mà ai chịu luyện tập cho thành tài? Thậm chí người ta nói kẻ có tài đã không giúp cho gia đình, còn là một cái vạ nữa.

ĐAN THIÊM - Thảo nào mà nước ta không có lấy một lâu đài nào ra hồn, khả dĩ sánh với những lâu đài Trung Quốc. Ngay cả Chiêm Thành cũng hơn ta nhiều lắm...

VŨ NHƯ TÔ - Tôi bẩm sinh có khiếu về kiến trúc. Tôi đã học văn, sau bỏ văn tập nghề, nhưng tập thì tập, vẫn lo nom nớp, chỉ sợ triều đình biết, thì vợ con ở nhà nheo nhóc, mà mình cũng không biết bao giờ được tháo cũi sổ lồng. Vua Hồng Thuận ngày nay càng khinh rẻ chúng tôi, cách đối đãi lại bạc ác. Chẳng qua là cái nợ tài hoa, chứ thực ra theo nghề ở ta lợi chẳng có mà nhục thì nhiều.

ĐAN THIÊM - Chính vì thế mà ông càng đáng trọng.

VŨ NHƯ TÔ - Trọng để làm gì? Tìm danh vọng chúng tôi đã chẳng chọn nghề này. Đòi lẩn lút...

ĐAN THIÊM - Vậy thì các ông luyện nghề làm gì, luyện mà không đem ra thi thố?

VŨ NHƯ TÔ - Đó là nỗi khổ tâm của chúng tôi. Biết đa mang là khổ nhục mà không sao bỏ được. Như bóng theo hình. Chúng tôi vẫn chờ dịp.

ĐAN THIÊM - Dịp đấy chứ đâu? Cứu Trùng Đài...

[...]

VŨ NHƯ TÔ - Xây Cửu Trùng Đài cho một tên bạo chúa, một tên thoán nghịch, cho một lũ gái dâm ô? Tôi không thể đem tài ra làm một việc ô uế, muôn năm làm bia miệng cho người đời được.

DAN THIÊM - Ông biết một mà không biết hai. Ông có tài, tài ấy phải đem cống hiến cho non sông, không nên để mục nát với cỏ cây. Ông không có tiền, ông không có thể dựng lấy một tòa đài như ý nguyện. Chắp kính, phải tòng quyền. Đây là lúc ông nên mượn tay vua Hồng Thuận mà thực hành cái mộng lớn của ông... Ông khẽ tiếng. Đó là tiểu tiết. Ông cứ xây lấy một tòa đài cao cả. Vua Hồng Thuận và lũ cung nữ kia rồi mất đi nhưng sự nghiệp của ông còn lại về muôn đời. Dân ta nghìn thu được hãnh diện, không phải thẹn với những cung điện đẹp nước ngoài, thế là đủ. Hậu thế sẽ xét công cho ông, và nhớ ơn ông mãi mãi. Ông hãy nghe tôi làm cho đất Thăng Long này thành nơi kinh kỳ lộng lẫy nhất trần gian.

VŨ NHƯ TÔ - Đa tạ. Bà đã khai cho cái óc u mê này. Thiếu chút nữa, tôi nhờ cả. Những lời vàng ngọc tôi xin lĩnh giáo. Trời quá yêu nên tôi mới được gặp bà.

DAN THIÊM - Tôi cũng may được gặp ông. Xin ông cố đi. Đức vua ngự tới...

(Trích Vũ Như Tô, Nguyễn Huy Tưởng, in trong Tổng tập văn học Việt Nam, Hà Minh Đức sưu tầm, biên soạn, giới thiệu, Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội, 1997)

Câu 1. (0.5 điểm) Xác định thể loại của văn bản trên.

Câu 2. (0.5 điểm) Đan Thiêm muốn Vũ Như Tô xây Cửu Trùng Đài nhằm mục đích gì?

Câu 3. (1.0 điểm) Nhân vật Vũ Như Tô hiện lên trong đoạn trích là một con người có tính cách như thế nào? Cho biết Vũ Như Tô mang những đặc điểm nào của nhân vật chính của bi kịch?

Câu 4. (1.0 điểm) Từ những lời thoại trong đoạn trích, Vũ Như Tô đã có thái độ đánh giá như thế nào với giai cấp thống trị đương thời?

Câu 5. (1.0 điểm) Đoạn trích trên đã thể hiện những mâu thuẫn gì? Mâu thuẫn đã được giải quyết như thế nào?

II. VIẾT (6.0 điểm)

Câu 1. (2.0 điểm) Viết đoạn văn (khoảng 200 chữ) phân tích hình tượng nhân vật Vũ Như Tô trong đoạn trích trên.

Câu 2 (4.0 điểm) Trong cuộc sống, con người đôi khi không tránh khỏi những mâu thuẫn. Anh/ chị hãy viết bài văn (khoảng 600 chữ) trình bày suy nghĩ của em về vấn đề giải quyết mâu thuẫn trong cuộc sống.

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT**THỰC HIỆN: BAN CHUYÊN MÔN LOIGIAIHAY.COM****Phần I. ĐỌC HIỂU****Câu 1****Phương pháp giải:**

Dựa vào đặc trưng thể loại

Lời giải chi tiết:

Thể loại: kịch

Câu 2**Phương pháp giải:**

Đọc kĩ văn bản, chú ý lời thoại của Đan Thiềm

Lời giải chi tiết:

Mục đích Đan Thiềm muốn Vũ Như Tô xây Cừ Trùng Đài:

- “Ông có tài, tài ấy phải đem cống hiến cho non sông, không nên để mục nát với cỏ cây”,
“thực hành cái mộng lớn của ông”
- “sự nghiệp của ông còn lại về muôn đời”
- “làm cho đất Thăng Long này thành nơi kinh kỳ lộng lẫy nhất trần gian”.

Câu 3**Phương pháp giải:**

Dựa vào lời thoại của Vũ Như Tô

Lời giải chi tiết:

Vũ Như Tô có tính cách: Bản chất tốt đẹp, không muốn xây Cừ Trùng Đài cho hôn quân bạo chúa, có lý tưởng khát vọng, say mê nghệ thuật, có tài cao. Vũ Như Tô cũng có nhược điểm trong cách hành xử và đánh giá.

Câu 4**Phương pháp giải:**

Dựa vào lời thoại của Vũ Như Tô

Lời giải chi tiết:

Thái độ căm phẫn, oán trách với giai cấp thống trị đương thời.

Câu 5**Phương pháp giải:**

Xác định mâu thuẫn trong đoạn trích

Lời giải chi tiết:

- Mâu thuẫn: Vũ Như Tô không chấp nhận xây Cửu Trùng Đài cho triều đình; cung nữ Đan Thiềm thuyết phục xây đài với mục đích dựa vào Đài để khẳng định tài năng nghệ thuật.
- Mâu thuẫn được giải quyết: Thuyết phục của Đan Thiềm đã được Vũ Như Tô thuận ý.

PHẦN II. VIẾT

Câu 1

Phương pháp giải:

Dựa vào đặc trưng thể loại

Phân tích các đặc điểm nhân vật dựa trên lời đối thoại

Lời giải chi tiết:

Trong đoạn trích vở kịch *Vũ Như Tô* của Nguyễn Huy Tưởng, nhân vật Vũ Như Tô hiện lên là một người nghệ sĩ tài hoa nhưng cũng đầy bi kịch. Ông là người có tài năng xuất chúng về kiến trúc, khát khao xây dựng những công trình vĩ đại để lưu danh muôn đời. Tuy nhiên, trong bối cảnh xã hội phong kiến khắc nghiệt, những người có tài như ông lại không được trọng dụng, thậm chí còn bị khinh rẻ, bạc đãi. Vì thế, Vũ Như Tô luôn sống trong nỗi đau khổ và dằn vặt, vừa mong muốn thể hiện tài năng, vừa lo sợ bị lợi dụng. Cuộc đối thoại với Đan Thiềm đã làm thay đổi suy nghĩ của ông. Ban đầu, Vũ Như Tô không muốn xây Cửu Trùng Đài vì cho rằng đó là công trình phục vụ cho một kẻ bạo chúa và những cuộc ăn chơi sa đọa. Nhưng trước những lời thuyết phục đầy lý tưởng của Đan Thiềm, ông nhận ra rằng tài năng của mình có thể cống hiến cho đất nước, để lại dấu ấn muôn đời. Tuy nhiên, chính sự lý tưởng hóa nghệ thuật của ông đã dẫn đến bi kịch: Cửu Trùng Đài trở thành biểu tượng của sự tàn bạo và xa hoa, khiến nhân dân căm phẫn, nổi dậy lật đổ. Qua đó, tác giả thể hiện trăn trở về mối quan hệ giữa nghệ thuật và quyền lực, đồng thời khắc họa bi kịch của người nghệ sĩ khi lý tưởng vượt xa thực tế.

Câu 2

Phương pháp giải:

1. Mở bài:

- Giới thiệu về mâu thuẫn trong cuộc sống: điều không thể tránh khỏi.
- Khẳng định tầm quan trọng của cách giải quyết mâu thuẫn.

2. Thân bài:

a. Nguyên nhân gây ra mâu thuẫn:

- Khác biệt về suy nghĩ, lợi ích, cá tính.
- Hiểu lầm, thiếu giao tiếp.

b. Cách giải quyết mâu thuẫn hiệu quả:

- Giao tiếp cởi mở, lắng nghe nhau.
  - Kiểm soát cảm xúc, tránh nóng giận.
  - Tôn trọng sự khác biệt, linh hoạt trong suy nghĩ.
- c. Hậu quả của việc không giải quyết tốt mâu thuẫn:

- Mất niềm tin, rạn nứt mối quan hệ.
- Gây tổn thương tâm lý, mất cơ hội phát triển.

3. Kết bài:

- Khẳng định tầm quan trọng của việc giải quyết mâu thuẫn.
- Hướng đến cách sống hòa hợp, văn minh.

Lời giải chi tiết:

Trong cuộc sống, mâu thuẫn là điều không thể tránh khỏi. Chúng có thể xuất hiện trong gia đình, bạn bè, công việc và xã hội. Vấn đề không phải là tránh né mâu thuẫn mà là cách chúng ta giải quyết chúng để duy trì mối quan hệ và phát triển bản thân. Biết cách xử lý mâu thuẫn một cách khéo léo không chỉ giúp con người sống hòa thuận hơn mà còn tạo ra những cơ hội để hiểu nhau và cải thiện bản thân.

Trước hết, cần hiểu rằng mâu thuẫn có thể bắt nguồn từ nhiều nguyên nhân như sự khác biệt về suy nghĩ, lợi ích, cá tính hoặc đơn giản là do hiểu lầm. Những mâu thuẫn nhỏ nếu không được giải quyết kịp thời có thể tích tụ thành xung đột lớn, gây rạn nứt trong mối quan hệ. Vì vậy, điều quan trọng là mỗi người cần có thái độ bình tĩnh và sẵn sàng đối thoại khi xảy ra tranh chấp.

Một trong những cách hiệu quả để giải quyết mâu thuẫn là giao tiếp cởi mở và lắng nghe đối phương. Khi xảy ra xung đột, thay vì tức giận hoặc chỉ trích, chúng ta nên tìm hiểu nguyên nhân và đặt mình vào vị trí của người khác để thấu hiểu cảm xúc của họ. Sự lắng nghe không chỉ giúp giảm bớt căng thẳng mà còn mở ra cơ hội để tìm ra giải pháp phù hợp cho cả hai bên. Bên cạnh đó, việc kiểm soát cảm xúc cũng đóng vai trò quan trọng trong giải quyết mâu thuẫn. Khi nóng giận, con người thường có xu hướng nói hoặc hành động theo cảm tính, điều này có thể làm tổn thương người khác và khiến mâu thuẫn trở nên trầm trọng hơn. Vì vậy, khi gặp mâu thuẫn, mỗi người cần học cách kiềm chế cảm xúc, suy nghĩ kỹ trước khi đưa ra lời nói hay quyết định.

Ngoài ra, tôn trọng sự khác biệt cũng là yếu tố giúp hạn chế mâu thuẫn. Mỗi người có một quan điểm sống riêng, nếu biết chấp nhận và tôn trọng sự khác biệt, chúng ta sẽ dễ dàng hơn trong việc tìm tiếng nói chung. Trong nhiều trường hợp, việc thỏa hiệp và linh hoạt trong suy nghĩ sẽ giúp giải quyết vấn đề một cách nhẹ nhàng mà vẫn giữ được hòa khí.

Trên thực tế, có nhiều tấm gương đã giải quyết mâu thuẫn một cách khéo léo và đạt được thành công. Chẳng hạn, trong các cuộc đàm phán giữa các quốc gia, sự nhượng bộ và đối thoại luôn là cách tốt nhất để giữ gìn hòa bình, tránh chiến tranh. Trong cuộc sống hàng ngày, những gia đình biết lắng nghe và tôn trọng lẫn nhau thường duy trì được sự hạnh phúc và gắn kết lâu dài. Ngược lại, nếu không biết cách giải quyết mâu thuẫn, con người dễ rơi vào trạng thái thù hận, mất niềm tin vào nhau, thậm chí dẫn đến những hậu quả nghiêm trọng như tan vỡ mối quan hệ, mất cơ hội phát triển hoặc gây tổn thương tâm lý. Nhiều cuộc tranh cãi không đáng có đã dẫn đến xung đột không thể hàn gắn chỉ vì con người không chịu đối thoại và thấu hiểu lẫn nhau. Tóm lại, mâu thuẫn là một phần tất yếu của cuộc sống, nhưng nếu biết cách giải quyết hợp lý, con người có thể biến nó thành cơ hội để trưởng thành và xây dựng những mối quan hệ bền chặt hơn. Lắng nghe, kiềm chế cảm xúc, tôn trọng sự khác biệt và sẵn sàng thỏa hiệp là những yếu tố quan trọng giúp con người vượt qua mâu thuẫn và hướng đến một cuộc sống hài hòa, tốt đẹp hơn.